

Státní okresní archiv Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

Místní národní výbor Lišice

1957–1960

Inventář

EL NAD č.: 604

AP č.: 473

Jana Mašková

Blovice 2015

Obsah

Úvod	str.
I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	6
III. Archivní charakteristika archivního fondu	6
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	8
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	8
Seznam použitých pramenů a literatury	9
Příloha	
Příloha: Seznam použitých zkratk	10
Inventární seznam	11
Úřad národního výboru	12
I. Úřední knihy	12
Knihy účetní	12
II. Spisový materiál	12
Spisy	12

I. Vývoj původce archiválií

Původcem archiválií zařazených do archivního fondu je Místní národní výbor Lišice, který vykonával správu obce od května 1945 až do 12. června 1960. Obec Lišice s osadou Hračany se nachází 6 km severně od Přeštice. Mezi roky 1945–1960 patřila obec Lišice do politického i soudního okresu Přeštice. V polovině roku 1960, kdy došlo k územní reorganizaci, se obec Lišice stala součástí nově vytvořeného okresu Plzeň-jih.

Po skončení druhé světové války v květnu 1945 začaly na osvobozeném území Československé republiky podle ústavního dekretu prezidenta republiky č. 18/ 1944 Úředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění vznikat národní výbory, které se staly základem organizace veřejné správy. Postavení místních národních výborů v obci, způsob voleb do nich a výkon pravomoci stanovila vláda prostřednictvím vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, které bylo částečně pozměněno vládním nařízením č. 44/1945 Sb. To určovalo, že se v každé obci měl ustavit místní národní výbor. Místní národní výbor převzal dnem svého ustavení pravomoc, kterou mělo dosud obecní zastupitelstvo, obecní rada a starosta obce.

Směrnice ministerstva vnitra č. 6 z roku 1945 a na ni navazující Prozatímní organizační řád místních národních výborů z roku 1947 určily vnitřní složení výborů, jejich pravomoci, způsoby vedení hospodaření a vedení a podepisování některých druhů písemností. Tyto dokumenty rozlišovaly národní výbory na: a) volený sbor složený z členů národního výboru, jeho složky, (rada, předseda, referenti a komise) a na: b) úřad národního výboru. Národní výbory byly definovány jako orgány zastupitelské a orgány veřejné správy, které v obvodu své působnosti spravují všechny veřejné záležitosti, pokud nejsou spravovány jiným veřejným orgánem. Ve věcech státní správy byly národní výbory podřízeny vládě a zároveň byla uplatněna podřízenost národního výboru nižšího stupně národnímu výboru vyššího stupně. Stanovení vnitřní organizace a způsobu, jakým mají národní výbory vykonávat svou působnost, byly v pravomoci ministra vnitra.

Postupně, po celou dobu existence národních výborů, byly vydány stovky norem, které určovaly podmínky pro činnost národních výborů, jejich složek, zřizovaných organizací apod.

Hlavním orgánem národního výboru bylo plénum, které rozhodovalo o nejdůležitějších záležitostech obce. Volilo další orgány národního výboru, především radu, která vykonávala zejména rozhodnutí pléna. Poradním orgánem rady byly komise, které volilo plénum národního výboru a které neměly rozhodovací pravomoc.

MNV v Lišicích byl ustaven v květnových revolučních dnech roku 1945. První zápis z jednání revolučního výboru pochází z 15. května 1945, kdy byl ustaven jedenáctičlenný

MNV. Předsedou byl ustaven Vojtěch Hes, místopředsedou Martin Kasl. Již 21. června 1945 Vojtěch Hes na funkci předsedy MNV rezignoval a novým předsedou byl jmenován František Vokáč. K další změně ve vedení MNV došlo 2. října 1945, kdy byl do funkce předsedy MNV jmenován Jan Kastner, místopředsedou byl zvolen Karel Hrubý. Národní výbor v tomto období řešil především otázky zásobování, národní spolehlivosti a státního občanství.

V červnu 1946 měl národní výbor 15 členů, z toho předseda Jan Kastner a 7 činovníků národního výboru byli členy Komunistické strany Československa, místopředseda a další člen národního výboru byli členy Československé sociální demokracie, 3 byli členy Československé strany národně socialistické a 2 byli členy Československé strany lidové.

Do vydání ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, měly dosavadní právní normy týkající se národních výborů ve většině případů prozatímní charakter. Ústava definovala národní výbory jako „nositele a vykonavatele státní moci v obcích, okresech a krajích“ a jejich existenci právně zakotvila jako nedílnou součást státního zřízení České socialistické republiky.

Místní národní výbor jmenoval na ustavující schůzi radu MNV, ze členů rady pak předsedu a náměstký.

Dne 15. dubna 1948 proběhla volba o ustavení nového předsedy MNV v Lišicích. Předsedou byl jmenován František Vokáč. Po úmrtí Františka Vokáče v prosinci 1949 byl novým předsedou MNV ustaven Václav Příbáň, který v této funkci setrval pouhé dva roky. Dne 18. února 1951 byl předsedou MNV v Lišicích jmenován Václav Hajžman, a ten stál v čele národního výboru až do sloučení MNV Lišice s MNV Dolní Lukavice.

První zmínku o komisích v Lišicích máme už z června 1945, kdy byly ustaveny komise finanční, hospodářská, mléčná, zásobovací, kontrolní a cenová a rolnická. V srpnu téhož roku byli na schůzích rady MNV jmenováni ještě členové komise stavební a kulturní.

Na základě reformy provedené zákonem č. 280/1948 Sb., o krajském zřízení, byl od 1. ledna 1949 zřízen kraj Plzeňský, jehož součástí se stala i obec Lišice. Zároveň byla vládním nařízením č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích, provedena reorganizace okresů. Okres Přeštice byl nově územně vymezen. Pro obec Lišice to nepřineslo žádnou změnu, i nadále zůstala součástí přeštického okresu.

V roce 1949 byl vydán mj. zákon č. 268/1949 Sb., o matrikách. Na jeho základě byla v Plzeňském kraji určena sídla matričních obvodů a stanoven jejich územní rozsah. Obec Lišice byla od 1. ledna 1950 zařazena do matričního obvodu Přeštice a tento stav trvá dosud.

V dubnu 1950 proběhla podle § 27 odst. 1 vládního nařízení č. 14/1950 reorganizace MNV. Na základě výše uvedeného vládního nařízení byly nově národní výbory rozděleny do

čtyř kategorií podle počtu obyvatel a od toho se odvíjely jejich kompetence. Obec Lišice byla s počtem 437 obyvatel zařazena do I. kategorie.

Vládním nařízením č. 119/1951 Sb., o tajemnících místních národních výborů, byla upravena působnost tajemníků MNV jako jejich plně uvolněných funkcionářů. Tajemník byl výkonným orgánem MNV a za svou činnost odpovídal jeho předsedovi a radě; řídil se jejich pokyny, zúčastňoval se všech schůzí pléna a rady MNV, působil jako politický a odborný poradce a pomocník MNV a to zejména v oblasti zemědělské výroby; za svou činnost odpovídal i předsedovi a tajemníkovi nadřízeného ONV.

Do existence národních výborů významně zasáhlo v roce 1954 přijetí ústavního zákona č. 12/1954 Sb., o národních výborech, zákona č. 13/1954 Sb., o národních výborech a zákona č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů. Na základě posledně uvedeného zákona proběhly 16. května 1954 první volby do národních výborů. Dosud byli členové národních výborů jmenováni okresním národním výborem na návrh Národní fronty. Volební období bylo tříleté.

Další volby se konaly na základě zákona č. 11/1957 Sb., kterým byl změněn a doplněn zákon o volbách do národních výborů, uvedený v předchozím textu.

V polovině roku 1960 byly na území státu provedeny územní změny, které se dotkly i obce Lišice. S účinností od 1. července 1960 došlo na základě zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu k reorganizaci krajů a sloučením Plzeňského a Karlovarského vznikl kraj Západočeský. Zároveň došlo ke zřízení nového okresu Plzeň-jih, do něhož byly zahrnuty nejen obce spadající pod správu stávajícího ONV Přeštice, ale i ONV Blovice a ONV Stod.

Obec Lišice s osadou Hračany, patřící do té doby pod správu okresu Přeštice, se po vzniku okresu Plzeň-jih stala jeho součástí.

Ve smyslu § 15, odst. 1 vládního nařízení č. 34/1958 Sb., o dalších přesunech působnosti a jiných zjednodušeníh ve státní správě projednal a schválil ještě ONV Přeštice na jednání rady dne 6. května 1960 pod č. usnesení 107/60 a následně na jednání 25. plenárního zasedání dne 31. května 1960 sloučení obcí Lišice a Horní Lukavice s obcí Dolní Lukavice. Název správního celku byl stanoven na MNV Dolní Lukavice se sídlem tamtéž. Na základě rozhodnutí ONV Přeštice se tak mělo stát s platností od voleb do Národního shromáždění a NV v roce 1960, tzn. s platností od 12. června 1960. Tímto rozhodnutím zanikl MNV Lišice.

Ani po vydání zákona České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecním zřízení), kdy vznikaly nově obecní úřady, Obecní úřad v Lišicích obnoven nebyl.

Sídlo Místního národního výboru v Lišicích se z torza dochovaných archiválií nepodařilo zjistit.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond obsahuje archiválie MNV Lišice z let 1957–1960. Tyto archiválie byly do archivu předávány v následujících přírůstcích.

První část archivního fondu, pokladní kniha a kniha příjmů z let 1957–1960, byla do Státního okresního archivu Plzeň-jih v Blovicích předána spolu s archiváliemi MNV Dolní Lukavice na základě skartačního řízení provedeného archivem u MNV Dolní Lukavice (OA 69/75) dne 11. dubna 1975. Do knihy přírůstků byly archiválie zapsány pod číslem přírůstku 469.

Pamětní kniha obce z let 1922–1973 byla do SOKA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích předána Obecním úřadem Dolní Lukavice na základě skartačního řízení (SOAP/050-0228/2007) dne 28. června 2007. Do knihy přírůstků byla zapsána pod č. př. 19/07. Když byl v roce 2008 inventarizován archivní fond MNV Dolní Lukavice, byla lišická pamětní kniha vyňata z archivního fondu MNV Lišice a vmanipulována do archivního fondu MNV Dolní Lukavice (inv. č. 95). MNV Dolní Lukavice je totiž původcem, u kterého bylo vedení knihy ukončeno.

Rozpočet z roku 1960 byl vytříděn z archivního fondu MNV Dolní Lukavice (č. př. 17/05) při pořádání tohoto archivního fondu v roce 2008 a do archivního fondu MNV Lišice byl následně vmanipulován.

Archiválie určené k předání do archivu byly vybrány podle příslušných předpisů a skartačních řádů pro národní výbory.

Jak u MNV fungovala spisová služba a zda se původce při jejím výkonu řídil centrálně vydaným spisovým řádem, nelze z dochovaného torza archiválií usoudit.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond MNV Lišice obsahuje celkem 2 úřední knihy z let 1957–1960 a karton spisů z roku 1960.

Archiválie MNV Lišice jsou uloženy také jako posteria v archivním fondu Archiv obce Lišice. Jedná se o knihy s agendami dvou původců. Prvním původcem, který vedl knihy do roku 1945, byl obecní úřad. Od roku 1945 v zápisech stejné agendy pokračoval jeho nástupce MNV. Jde o inv. č. 2 - Protokoly ze schůzí obecního zastupitelstva, pléna a rady z let

1933–1945 (1946), inv. č. 3 - Hlavní kniha z let 1944–1945 (1949), inv. č. 4 - Pokladní deník z let 1915–1945 (1952) a inv. č. 6 - Pokladní deník z let 1940–1945 (1950), uložené v archivním fondu Archiv obce Lišice.

V archivním fondu MNV Dolní Lukavice je pod inv. č. 95 uložena pamětní kniha obce Lišice, která byla v letech 1922–1945 vedena Obecním úřadem v Lišicích, v letech 1945–1960 MNV v Lišicích, a od roku 1960, kdy se MNV Lišice stal součástí MNV Dolní Lukavice, ve vedení pamětní knihy až do roku 1973 pokračoval MNV Dolní Lukavice.

V roce 2015 bylo přikročeno k definitivní inventarizaci archivního fondu Lišice, která byla svěřena archivářce Janě Maškové.

Pro pořádání spisů bylo využito schéma pro pořádání spisů archivních fondů místních národních výborů obsažené v Metodickém pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archivu v Plzni, č. j. SOAP/006-3120/2007.

Z výše uvedeného metodického pokynu vychází i rozdělení archivního fondu MNV Lišice. Je tvořen pouze oddílem Úřad národního výbor, který je rozdělen na část věnovanou úředním knihám a část věnovanou spisovému materiálu. Část věnovaná úředním knihám obsahuje účetní knihy, které jsou zastoupeny knihou příjmů a pokladním deníkem. Část věnovaná spisovému materiálu obsahuje spisy, které jsou zastoupeny pouze rozpočtem obce.

U úředních knih jsou jednotlivé knihy zároveň samostatnými inventárními jednotkami. U spisů je inventární jednotka vytvořena jejich věcnou skupinou.

Po formální stránce je archivní pomůcka vyhotovena podle Metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek, č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010 s přihlédnutím k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 ze dne 17. dubna 2013, kterým se vydávají nová základní pravidla pro zpracování archiválií a podle Dodatku č. 2 k metodickému pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek č. j. SOAP/006-0767/2010.

Jazykem celého archivního fondu je čeština.

Vzhledem k absenci dalších archiválií dochovaných z činnosti původce, je archivní fond z hlediska úplnosti materiálu považován za torzo. Chybí zápisy ze schůzí pléna a rady z let 1946–1960, knihy příjmů 1945–1956, knihy výdajů z let 1945–1960, podací protokol z let 1945–1960 a téměř veškerá spisová agenda.

Před vlastní inventarizací archivního fondu došlo k jeho fyzickému vyčištění a zabalení knih do balicího papíru. Archiválie uložené v archivním fondu MNV Lišice nejsou poškozeny.

Před zpracováním byla celková metráž archivního fondu 0,03 bm.

Po inventarizaci je celková metráž archivního fondu 0,05 bm, z toho připadá 0,02 bm na úřední knihy a 0,03 bm na karton, ve kterém je uložen pouze rozpočet. Rozdíl mezi původní a současnou metrází je způsoben uložením spisu o metráži 0,01 bm do kartonu, jehož metráž činí 0,03 bm.

Vyřazení archiválií z evidencí NAD z důvodu přehodnocení významu nebylo v archivním fondu provedeno.

Archivní fond je uložen ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích.

Archiválie určené k předání do archivu byly vybrány podle příslušných předpisů a skartačních řádů pro národní výbory.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond MNV Lišice patří mezi torzovitě dochované archivní fondy národních výborů. Chybí zde téměř veškerá agenda 50. a 60. let minulého století. Dochované archiválie toho archivního fondu poskytují pouze částečný přehled o hospodaření obce.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

V roce 2015 ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích archivní fond Místní národní výbor Lišice uspořádala a archivní pomůcku vyhotovila Jana Mašková.

V Blovicích dne 12. listopadu 2015

.....
Jana Mašková

Seznam použitých pramenů a literatury

a) Prameny

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, Místní národní výbor Dolní Lukavice: inv. č. 95

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, Archiv obce Lišice: inv. č. 2.

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích, Okresní národní výbor Přeštice: inv. č. 86, sign. 603, kar 114.

b) Literatura

ČECHOVÁ, Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích v letech 1945-1960, *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, str. 129-147.

ŠTROBLÍK, Vladimír. Vývoj organizace a působnosti národních výborů na území České republiky (1945-1990), *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, str. 73-89.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích: od počátku státu po současnost*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

Příloha

Seznam použitých zkratek

AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. p.	číslo popisné
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
MNV	místní národní výbor
NV	národní výbor
OA	okresní archiv
ONV	okresní národní výbor
Sb.	Sbírka
SOA	státní oblastní archiv
SOkA	státní okresní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Úřad národního výboru

I. Úřední knihy

Knihy účetní

1	Kniha příjmů	1957–1960	ukn 1
2	Pokladní kniha	1957–1960	ukn 2

II. Spisový materiál

Spisy

Finanční hospodaření

3	Rozpočet	1960	kar 1
---	----------	------	-------

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Lišice
Značka archivního fondu:	MNV Lišice
Časový rozsah:	1957–1960
Počet evidenčních jednotek:	3 (2 úřední knihy, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	3
Rozsah v bm:	0,05
Stav ke dni:	12. listopadu 2015
Zpracovatel archivního fondu:	Jana Mašková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Jana Mašková
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	5
Schválila:	Mgr. Petra Martínková

dne 12. 11. 2015 - č. j. SOAP/050-0795/2015